

Bad Lieutenant

Martijn Schippers

De World Series of Baseball in America. De LA Dodgers staan met 3-0 voor op de NY Mets in een 'best-of-seven'-finale. Pitcher 'Strawberry' heeft drie geweldige wedstrijden geworpen. Nog eentje en de Dodgers winnen de World Series ...

In *Bad Lieutenant* (Abel Ferrara, 1992) komen deze World Series steeds weer terug. De naamloze luitenant van het New York Police Department, we kennen hem gedurende de film alleen als LT, heeft veel geld op de vierde en waarschijnlijk laatste wedstrijd gewed. Hij zet steeds grotere bedragen in op winst van de Dodgers, maar elke keer, welhaast miraculeus, winnen toch de Mets. De apotheose van de film vindt dan ook plaats tijdens Game Seven, de laatste wedstrijd. LT's blinde geloof in een goede afloop voor de Dodgers - tegen het team van zijn woonplaats, New York! - contrasteert met zijn diep zondige leven. Hij is de ultieme corrupte agent, bezoekt hoeren, steelt drugs van dealers en arresteert gedurende de hele film geen enkele crimineel. Hij lost de dingen liever zelf op. Zijn gokschuld neemt dramatisch toe terwijl zijn bestaan afglijdt. De scène waarin hij twee meisjes in een auto aanhoudt voor een kapot achterlicht krijgt zo'n ranzige, rauwe draai, dat plaatsvervangende schaamte het bijna onmogelijk maakt om te blijven kijken. Tussendoor snuift hij coke, bezoekt een verslaafde vriendin die hem heroïne geeft en komt sporadisch nog bij zijn eigen gezin binnenvallen. Zijn ex-gezin, welteverstaan.

In de openingsscène van de film wordt al meteen duidelijk met wat voor man we te maken hebben. 'Aunt Wendy's not the boss! I'm the boss! If it's your turn to use the bathroom, you tell aunt Wendy to get the fuck

out! If she doesn't, call me! I'll throw her the fuck out!' moppert hij tegen zijn twee kleine zoontjes terwijl hij ze naar school brengt. Een gekraakt ego, agressief onderdanig op zoek naar erkenning maar overweldigd door de onderkant van de maatschappij. Zijn zoontje zoent hem op de wang, stapt uit en loopt naar school. LT snuift een flinke lijn en begint aan zijn ondergang.

De dagelijkse routine van gebruik, misbruik en afstomping wordt echter niet alleen gesymboliseerd door een onbeantwoord geloof in de goede afloop van de World Series, maar wordt ook daadwerkelijk onderbroken door de gewelddadige verkrachting van een non. Na deze brute misdaad moet LT op zoek naar de daders, terwijl de non vecht met haar schuldgevoel geen leven te hebben laten ontstaan uit deze zonde. In de enige confrontatie tussen deze twee tegenpolen vervaagt het onderscheid tussen goed en kwaad, en wordt vervangen door wraak versus vergeving. LT biedt haar wraak, zij vraagt hem te vergeven. Later, in de kerk als plaats delict, blijkt zijn zondetocht hem te hebben geleid naar een confrontatie met zijn geloof. Je kunt niet kwaad zijn op Jezus zonder in hem te geloven. Als hij later de verkrachters vindt, botsen geloof, zonde en vergeving frontaal op elkaar.

Abel Ferrara (van *Driller Killers* en *King of New York*) staat bekend als een regisseur die de ruwe zelfkant van de maatschappij niet schuwt. *Bad Lieutenant* is een onbetwist hoogtepunt uit zijn carrière, hoewel de film nooit echt uit het alternatieve circuit is gekomen. Dit komt waarschijnlijk vanwege de expliciete en confronterende manier waarop Ferrara zijn verhalen neerzet. De LT wordt gespeeld door Harvey Keitel (van o.a. *Taxi Driver*, *Reservoir Dogs* en *The Piano*), in een van de beste rollen uit zijn carrière. Weinig acteurs hadden het aangedurfd zo'n zware, nare rol te spelen, en Keitel doet dat

---

Martijn Schippers (✉)
M. Schippers is MSc Cognitive Neuroscience en cinefiel. E-mail:
martijn.schippers@gmail.com.

overtuigend, zonder zichzelf ergens te ontzien. Het budget was klein - de film werd in twintig dagen gedraaid voor minder dan een miljoen dollar - maar dat doet er niet zoveel toe, want het gaat maar om één ding: de zoektocht naar zingeving van LT, ontsproten uit het donkere brein van Ferrara, verbitterd neergezet door de nietsontziende krachtacteur Keitel.

In een analyse op een New Yorkse filmschool werd gesuggereerd dat deze film eigenlijk op elke katholieke school gedraaid zou moeten worden. De bijbel zelf staat tenslotte ook vol met geweld, en *Bad Lieutenant* heeft zeker iets weg van een bijbels verhaal in een modern jasje. De wijze waarop de zonden van LT in beeld gebracht zijn, zal een schoolvertoning ongetwijfeld

verhinderen, maar het geeft aan dat de film niet per definitie onchristelijk is. LT is zijn geloof niet kwijtgeraakt, het geloof raakte hém kwijt. De verloederde maatschappij waarin hij meegezogen werd, kon niet meer in overeenstemming gebracht worden met zijn geloof, en alleen een gedwongen confrontatie met een ander soort zingeving, die van de non, leidt hem weer tot twijfel. Zijn gebruikelijke strategie, zonde en wraak, worden uitgedaagd door de vergeving van de non. Zijn eigen vervangende geloof, Strawberry, als verlosser van de Dodgers, wankelt.

De film eindigt met de zevende wedstrijd van de World Series. De laatste wedstrijd, de laatste gok van LT. Alles of niets. Wie er wint? In deze film wint eigenlijk niemand.